

Drobna zanimivost o ozvezdju Heraklejev, za katero ve le malokdo

Bi bil lahko v ozvezdju upodobljen Tamiris?*

Ozvezdje Heraklejev (Herkul) je eno največjih na nebu. V njem je prikazan največji grški mitološki junak Heraklejev, ki kleči na desnem kolenu in z levo nogo k tlom tišči leva. Nad svojo glavo junak v desnici vihti ogromno gorjačo, z levico pa za vrat trdno drži pošastnega triglavega psa Kerberja, stražarja vhoda v Hadovo podzemlje. Noben mit ne pojasnjuje, zakaj junak kleči in zakaj je postavljen na glavo. To se zdi prevelika kazen za junaka, ki je pravzaprav ne zasluži, saj se je vse življenje boril in premagoval vrsto nevarnih živali in grdih pošasti ter opravil številna težaška dela tudi v prid ljudem.

Ozvezdje Heraklejev, prikazano v Hevelijevemu atlasu zvezdnega neba *Uranografija* (1690)

Ozvezdje Heraklejev je vsekakor postavljeno na pravo mesto na nebu. Okoli njega so namreč zbrane z junakom tesno povezane živali (trofeje), s katerimi se je bojeval in jih premagal. Prikazane so v ozvezdjih Lev, Vodna kača, Rak, Zmaj.

Nekateri pa menijo, da bi bil v ozvezdju Heraklejev lahko upodobljen tudi Tamiris*, potujoči legendarni pevec iz davnine. Ta naj bi klečal zato, ker je hrom, z rokama pa naj bi se stegoval proti nebu, kot da bi prosil božje pomoči. V takšno stanje so ga spravile muze za kazen, ker se je hvalil, da so njegove pesmi najlepše, celo lepše od pesmi nesmrtnih božjih sester. Poglejmo, kako je s to rečjo.

Oslepljeni Tamiris s svojo liro po izgubljeni pevski bitki z muzami

V starih časih so potujoči pevci hkrati peli, igrali na liro in še plesali. Tamiris naj bi bil takšen pevec. Tako lepo je pel, tako občuteno je igral in tako dobro je plesal, da je postal slaven umetnik Stare Grčije. Vsi so hvalili njegovo umetnost petja, igranja in plesanja. Imeli so ga za narodnega junaka.

Uspeh mu je stopil v glavo. Namesto da bi se umiril, ostal trezen in skromen, pa se je začel bahati, da je najboljši pevec na svetu in tudi boljši od božjih muz. Muze je celo izzval na tekmovanje v petju.

To pa je bil skrajno nepremišljen in že vnaprej izgubljen izziv: navaden smrtnik si domišlja, da po pevskih sposobnostih prekaša nesmrtno božje umetnice - Zevsove hčere, povrhu pa si še upa v petju pomeriti z njimi. To ne gre. Muze je zelo prizadel. Tega niso mogle niti pozabiti niti mu odpustiti.

V pevskem tekmovanju z muzami je Tamiris seveda izgubil. A to ni bilo dovolj. Muze so prenapetega bahača kruto kaznovale. Izdolble so mu oči, da je oslepel, mu poškodovale grlo, da ni mogel peti, ga naredile gluhega in povrhu še hromege, da ni mogel več niti igrati niti plesati. Za vekomaj so ga onesposobile. Zato kleči in proti nebu krili z rokama in prosi pomoči bogov.

Takšen je na kratko mit o Tamirisu.

Zdaj ostane samo še preprost odgovor na vprašanje: Ali bi bil v ozvezdju Heraklej lahko upodobljen pesniški junak Tamiris, ki naj bi zaradi storjenih 'grehov' do muz klečal in bil z glavo obrnjen navzdol. Odgovor zdrave pameti je vsekakor: **ne**. Zagovorniki Tamirisa tu nimajo prav. Brez dvoma prvotna verzija nastanka ozvezdja z znanim mitološkim ozadjem in njegova smiselna postavitvev na določeno mesto na nebo v povezavi z živalmi, s katerimi se je Heraklej bojeval, povsem prepriča. V ozvezdju Heraklej ni upodobljen nihče drug kot edino samo veliki junak Heraklej.

Marijan Prosen

.....
**Tamiris (Thamyris), po grški mitologiji pevec iz Trakije (Grčija). Več poglej na splet.*